

на звичайних умовах туроператора. Торгові фірми стали активно займатися реалізацією туристичних послуг приблизно з початку 70-х років. Це відноситься, в основному, до великих роздрібних концернів і до торгово-посилових фірм.

Висновок. Можна виділити три основні аспекти, що визначають місце Чехії як туристично-рекреаційного центру Європи:

- На сьогоднішній день Чехія являє собою розвинуту в економічному і важливу в політичному плані європейську країну. Неефективність і недостатність туристичної інфраструктури яка відчувалася на початку 90-х рр. XX ст. і була зумовлена значною мірою важким спадком “соціалістичного будівництва” на сучасному етапі є вже практично подоланою. Тож, можна сказати, що для розвитку туризму в Чехії існують визначні можливості;
- Чехія досить багата природними рекреаційними ресурсами. Це насамперед бальнеологічні ресурси, гірські масиви та природоохоронні об’єкти;
- На території Чехії розташована велика кількість історико-культурних пам’яток. Найбільш відвідувані і популярні пам’ятки зосереджені в місті Прага. Цим фактом значною мірою пояснюється і специфіка переважного розміщення туристичної інфраструктури (готелі, туристичні агенції) насамперед в столиці Чехії.

1. Безуглий В. В. Економічні і соціальна географія зарубіжних країн: Навч. посіб. / В.В.Безуглий – К.: ВЦ «Академія», 2007. С.– 704. 2. Генш К. Курорты мира / Константин Генш. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2007. – с. 270-274 3. Лушников.О.Е.Чехия. М.: "Думка", 1995.С.-114-115. 4. Стафійчук В.І. Рекреалогія. Навч посібник / В.І.Стафійчук.– К.: Альтерпрес, 2008..5.Страны и народы. Науч.-попул. Геогр.-этногр. изд. В 20-ти т. Зарубежная Европа. Восточная Европа / Редкол. В.П. Максаковский (отв. ред.), Ю.В. Иванова и др. – М.: Мысль, 1980. – 349 с., ил., карт. 6.Энциклопедия стран мира / За редакцией гл. академика РАН Симония Н.А.- М.,2004. – С.326-328.7.Czech.Cities and cultural Heritage.-Prague.2009. 9.Factbook.2009.8. UNCTAD HANDBOOK OF STATISTICS. 2008. – New York and Geneva, 2009, 455 с.8

УДК 911.3:314.18:331.5

Логвин М.М.

ВПЛИВ ДУХОВНО-РЕЛІГІЙНИХ ЧИННИКІВ НА РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ ТА ЛІВІЇ)

В статті розглядаються спільні та відмінні риси соціально-економічного та демографічного розвитку України та Лівії. Наголошується на ролі духовно-релігійних та морально-етичних чинників у розбудові держави.

The general and excellent lines of socio-economic and demographic development of Ukraine and Libya are examined in the article. Marked on the role of spiritually religious and морально-етичних factors in alteration of the state.

Вступ. Постановка проблеми. Українській незалежності майже два десятки років, але до цього часу Україна чітко не визначилася із соціально-економічною моделлю розвитку. Вважаємо, що недостатньо сліпо копіювати досвід інших країн чи повністю формувати власну модель розвитку – мабуть, істина посередині. У зв'язку з цим, цікавим і корисним може здатися досвід Лівії, єдиної країни у світі із формою державного устрою – джамахірією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські вчені зробили значний внесок у красназавчі міжнародні дослідження, зокрема М.С. Дністрянський, В.М. Юрківський, Б.П. Яценко та інші. Фундаментальним дослідження соціально-економічної моделі розвитку є праця лідера Лівійської Джамахірії М. Каддафі “Зелена книга”. Подібними проблемами займалися Д. Айк, Л. Броуер, П. Бьюккенен, О. Платонов та багато інших.

Формулювання цілей статті. Постановка завдання. Метою даної публікації є вивчення досвіду соціального експерименту, що проводиться на основі повернення до традицій, культурного спадку минулого і до релігії, які довгі віки визначали норми політичного, економічного і соціального життя цієї арабської країни.

Виклад основного матеріалу. Дослідження показників соціально-економічного розвитку та демографічної поведінки населення України та Лівії носить не зовсім коректний характер (це автором усвідомлено), бо порівнюються держави з різними формами правління, державним устроєм, територією, національним складом населення, релігією (див. табл. 1).

Але все ж таки неупереджений аналіз, показує, що Лівія має доволі значні переваги у соціально-економічному та демографічному майбутньому країни. В першу чергу, це стосується вікової структури: населення віком до 14 років у Лівії становить 33,9%, то в Україні це показник менше, ніж у два рази – 15,6%. Питома вага населення віком понад 65 років в Україні майже в чотири рази вища ніж у Лівії, що підтверджує належність першої до “старіючих націй”. Підтверджує це і середній вік українців – 39,5 років, лівійці майже на 16 років “молодші”. Причому, якщо середній вік лівійських чоловіків і жінок майже однаковий, то українські жінки “старші” за чоловіків більш ніж на шість років.

Індикатором дотримання і збереження духовних традицій країни, народу, етносу є демографічна поведінка населення. Біля 23% дітей в Україні народжується поза шлюбом, що сприяє дефектам виховання і девіаціям розвитку особистості дитини. Цю тезу доповнюють російські вчені Д.А.Авдєєв і В.К.Невярович: “Якщо зачаття дитини відбулось з вівторка на середу чи з четверга на п’ятницю, у вихідний день, у піст чи у велике свято, то вона народиться з дефектом – моральним, етичним чи фізичним”.[1]

Народжуваність у Лівії вища ніж на Україні майже в чотири рази, а смертність вища в Україні у стільки ж разів, що разом із від’ємним міграційним сальдо і викликає зменшення чисельності населення. Згідно доволі авторитетних джерел [3,8], не істотно відрізняються у двох держав лише показники дитячої смертності.

Таблиця 1. Демографічні та макроекономічні показники розвитку економіки України та Лівії*

Показники	Лівія	Україна
Адміністративне ділення	25 муніципалітетів	24 області і АР Крим
Населення, тис. чол	5 765	45 963 (2010)
Основні етнічні групи, %	бербері і араби – 97	українці – 77,8 росіяни – 17,3
Віруючі, %	Сунніти – 97	74% (оцінка)
Грамотність, %, в цілому	82,6	99,7
чоловіки	92,4	99,8
жінки	72	99,6
Вікова структура, %, до 14 років	33,9%	15,6
від 15 до 64 років	62	68,8
понад 65 років	4,2	15,6
Середній вік, років,	22,68	39,5 (2009)
чоловіків	22,8	34,91
жінок	22,56	41,21
Співвідношення, чоловіків на одну жінку	1,05	1,05
до 14 років	1,05	1,04
від 15 до 64 років	1,07	0,92
понад 65 років	0,96	0,51
для населення в цілому	1,05	0,86 (2009)
Приріст населення, %	2,33	-0,63 (2009)
Народжуваність, ‰	26,82	11,1 (2009)
Сумарний коефіцієнт народжуваності, дітей на одну жінку	3,34	1,4
Смертність, ‰	3,48	15,3 (2009)
Частка дорослого населення інфікованого ВІЛ, %	0,3(2001)	1,6 ((2009)
Кількість інфікованих ВІЛ, чол.	10 000 (2001)	360 000 (2001)
Смертність від СНІДу, чол.	даних немає	20 000 (2003)
Дитяча смертність, ‰	24,6	9,3 (2009)
Міграція, ‰	0	-0,11 (2009)
Очікувана тривалість життя для населення в цілому, років	76,5	68,25 (2009)
чоловіків	74,29	61,6
жінок	78,82	72,38
Частка населення, що знаходиться за межею бідності, %	даних немає	29
Рівень безробіття, %	30	3,5 (9-10)**
ВВП (по ПКС), млрд. дол. США	37,48 (2004)	299,1 (2004)
ВВП на душу населення (по ПКС), млрд. дол. США	6 700 (2004)	6 300 (2004)
Державний борг, % від ВВП	8,8 (2004)	24,7 (2004)
Зовнішній борг, млрд. дол. США	4,069 (2004)	16,37 (2004)
Золотовалютні резерви, млрд. дол. США	24,18 (2004)	11,33 (2004)
Експорт, млрд. дол. США	18,65	32,91
Імпорт, млрд. дол. США	7,224	31,45
Військові витрати, млрд. дол. США	1,3	0,618
в % до ВВП	3,9 (1999)	1,4 (2002)
Витрати на НДДКР	даних немає	1,2
Індекс ІРЛП	0,799 (2003)	0,766 (2003)

* Складено за [0, 0].** - за методикою МОП

Ще одним чинником негативного впливу на демографічні процеси в Україні є дисбаланс у співвідношенні чоловіків і жінок. В цілому по Україні воно становить 860 чоловіків на 1000 жінок, в той час як у Лівії, відповідно, 1050 до 1000. Змішані шлюби, злам соціальних перегородок прийнято вважати благом, але практично у всіх релігійних традиціях змішування каст і рас пов'язується з кінцем часів. Проходить уніфікація етнічних характеристик. Демократичні суспільства всебічно розтлівають душу під виглядом турботи про тіло. Недарма на Сході, на відміну від Заходу, навпаки збереглась власна система цінностей, в основі якої лежить, в першу чергу, іслам.

Політична та соціально-економічна трансформація у суспільстві, екологічна криза відбивається на ще одному показнику, що входить до ІРЛП – тривалості життя населення. Якщо у Лівії різниця між чоловіками та жінками становить біля чотирьох років, то українки живуть довше своїх співвітчизників майже на 11 років. Той факт, що середня тривалість життя чоловіків (близько 62 років, що значно менше вікового виходу на пенсію) не може не турбувати органи законодавчої та виконавчої влади всіх ієрархічних рівнів.

На наш погляд, вирішальну роль у подібних процесах і показниках, які їх відбивають є віра, ступінь релігійності населення. Віруючі всіх конфесій у Лівії (різко домінують суніти) складають 97%, то в Україні лише 74-76% (всі християнські та нехристиянські конфесії). У “Зеленій книзі” зазначається, що дія “соціальних факторів” може призвести до розвитку суспільства правильним шляхом тільки в тому випадку, якщо “соціальний фактор співпадає з релігійним”. Історично кожна нація повинна мати свою релігію. Тільки за цієї умови можлива гармонія, а єдина релігія може об'єднати в одну державу декілька націй [4, сс. 99, 113].

Важливим показником є частка населення, що знаходиться за межею бідності. В Україні вона становить 29% [3], у Лівії дані про подібний прошарок населення відсутні. Однак, у Лівії рівень безробіття становить 30%, в той час як в Україні – майже в 10 разів менший (за методикою МОП – у 3 рази). Україна має в 4 рази більший зовнішній борг, і більше ніж у два рази менші золотовалютні резерви. Загальний індекс ІРЛП і України на 0,033 пункти менше ніж у Лівії, що становить різницю у 20 позицій у загальносвітовому рейтингу (Лівія – 58 місце, Україна – 78 (2003 р.)).

Ступінь суспільного розвитку і прогресу, цивілізованості не може вимірюватися лише кількісними показниками (чого і скільки вироблено), а насамперед станом здоров'я людини, моральними і духовними критеріями, мудрістю людей. У випадку масового відступництва від Бога карається все суспільство епідеміями, неврожаєм, голодом, ураганами, повеннями, землетрусами, пожежами, війнами, революціями [2, с. 244-249]. Одним з наслідків падіння показників духовного здоров'я є збільшення випадків психічних розладів. Головна причина яких, на думку схіігумена Амфілохія Почаївського, криється в духові безбожжя, насадження якого починається у школі. Це призводить до того, що більшість населення – душевнохворі. Це

підтверджує проф. М.І.Сенченко, який відмічає, що сьогодні 50% населення України має ті чи інші психоневрологічні проблеми [6, с. 67].

Іншими важливими чинниками, що впливають на здоров'я і нервово-психічний розвиток потомства, є алкоголізм, наркоманія, паління, аборти, венеричні захворювання. Потворних форм в останні роки набуває активна і пасивна пропаганда аморального способу життя. Проф. В. Свешніков відзначає, що “майже неприкритий соціальний параліч простежується у безсиллі суспільства (навіть християнського) протистояти безбожним і не-людським ідеологіям...” [5, с. 109]. Надважкою формою одержимості є, наприклад, гомосексуалізм – а нам посилено нав'язують терпиме і навіть прихильне до нього відношення [7, с. 71]. Після 2010 року сильним потоком до управлінських структур різних ієрархічних рівнів в країнах приходить покоління виховане на комп'ютерних іграх, і матиме більшу схильність вирішувати міжнародні проблеми адекватними методами.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Таким чином, духовний стан народу позначається на його фізичному, психічному здоров'ї і його виживаності у світі. Криза духовності населення призвела до соціально-економічних та екологічних проблем, погіршення медико-демографічної ситуації в країні. Україні загрожує духовне і фізичне виродження, тому необхідно усвідомити відступництво, від Християнської віри, направляти зусилля не тільки на стабілізацію економічного, соціального, політичного середовища, а й на відродження духовних традицій народу, що в цілому і спостерігаємо на прикладі Лівійської Джамахірії.

1.Авдеев Д.А., Невярович В.К. Наука о душевном здоровье. Основы православной психотерапии. – М.: Русский Хронограф¹⁹⁹¹, 2005. – 512 с. 2.Вейник В.И. Почему я верю в Бога. – Мн.: «Издательство Белорусского Экзархата», 2002. – 3-е издание. – 336 с. 3.Географический справочник ЦРУ. – Екатеринбург: У-Фактория, 2005. – 704 с. 4.Каддафи М. Зелёная книга. – К.: Фенікс, 2003. – 160 с. 5.Свешников В. Очерки христианской этики. Учебн. пособие. Изд-е 2-е, исправленное и дополненное. – М.: Паломникъ, 2001. – 622 с. 6.Сенченко Н.И. Общество истребления – стратегическая перспектива “демократических реформ”. – К.: МАУП, 2004. – 224 с. 7.Стефан (Киселёв Ю.М.), иеромонах. Еммануил – с нами Бог. Духовно-нравственная поэзия. – 4-е изд. – Курск: ФГУИПП “Курск”, 2004. – 399 с. 8. www.cia.gov/cia/publications/factbook

УДК 911.3:373.85

Хоїнські А.

ТУРИСТИЧНЕ ГОСПОДАРСТВО М. ПОЗНАНЬ У АСПЕКТІ ПІДГОТОВКИ ДО EURO 2012

Розглянута туристична інфраструктура м. Познань (Польща), з'ясовані проблеми та перспективи, запропоновані першочергові заходи оптимізації міста з метою проведення чемпіонату світу з футболу.